

О.Є. Федічев

Київський національний лінгвістичний
університет

«ЧЕН ЮЙ» ЯК НАЙПОШИРЕНІШИЙ ВИД ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ У КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

Фразеологія є тією частиною лексики будь-якої мови, де найбільше виявляються особливості культури та побуту того народу, що розмовляє цією мовою. У фразеологізмах китайської мови сконцентрований накопичений за кілька тисяч років досвід цього народу, тут відображені реалії китайської культури. Фразеологізми типу “чен юй”, як вже відомо з досліджень китайських і зарубіжних мовознавців, є найчисленнішими і найдавнішими, тому викликають найбільший інтерес як мовознавців, так і вчених інших галузей – літературознавців, істориків, культурологів. Однак до цього часу вітчизняні та зарубіжні дослідники китайської мови не приділяли серйозної уваги аналізу “чен юй” як особливого виду фразеологізмів, що притаманний лише китайській мові. Нам вдалося знайти лише праці китайських мовознавців, присвячені цьому питанню¹, на яких і базується дана стаття. Таким чином можна констатувати: дослідження фразеологічних одиниць китайської мови взагалі та “чен юй” зокрема являють собою одну з найбільш актуальних проблем на сучасному етапі розвитку українського китаєзнавства. Кінцевою метою таких досліджень є створення бази для розробки більш повних і точних китайсько-українських та українсько-китайських фразеологічних словників, які сприятимуть кращому опануванню і використанню китайської мови як повноцінного засобу комунікації.

Пропоновану статтю присвячено дослідженню “чен юй” та його місця у фразеологічній системі китайської мови. Основними завданнями даного дослідження є: а) визначити специфічні риси фразеологізмів типу “чен юй”; б) виявити основні джерела походження “чен юй”; в) з'ясувати особливості вживання “чен юй”.

“Чен юй” – стійкий вираз, який вживається протягом тривалого часу й має просту та лаконічну форму. Кількість “чен юй” у китайській мові досить значна. “Великий словник китайських “чен юй”, виданий Шанхайським видавництвом словникової і довідникової літератури, нараховує 18000 фразеологізмів “чен юй”, серед яких приблизно 3000 можна віднести до часто вживаних.

“Чен юй” – основна й найбільш уживана складова частина фразеології китайської мови. Як у розмовному мовленні, так і на письмі люди часто використовують цей вид фразеологізмів, оскільки в багатьох випадках вживання “чен юй” допомагає виразити значення більш чітко і лаконічно, додає мові краси і яскравого конотативного забарвлення. Наприклад, фразу “*Zhe ci kaoshi ta xin shong you bawo*” (“Щодо цього екзамену він абсолютно впевнений”) також можна трансформувати з вживанням “чен юй”: “*Zhe ei kaoshi ta xiongyouchengzhu*”. Підкреслене словосполучення і є “чен юй”, що має значення “бути впевненим” (дослівно “мати бамбук у грудях”). Друга фраза є лаконічною і має яскраве емоційне забарвлення.

Китайські дослідники звичайно виділяють такі структурні та семантичні особливості фразеологізмів “чен юй”:

1) Цілісність складової структури.

Переважає більшість фразеологізмів “чен юй” мають у своїй структурі чотири склади. Існують “чен юй”, що нараховують іншу (звичайно – більшу) кількість складів, наприклад: “*Tao li man tianxia*” – 5 складів. Цей вираз має значення “мати учнів і послідовників по всій країні” (дослівно: “персики та сливи заповнили Піднебесну”); вираз “*Xun lei bu ji yan er*”, що перекладається “бути захопленим зненацька”; „як сніг

¹ Див. зокрема: Сунь Вейчжан. Фразеологія китайської мови. – Цзілінь, 1989; Ма Гофань. “Чен юй”. – Внутрішня Монголія, 1978.

на голову” (дослівно: “коли грім заgrimить, не встигнеш закрити вуха”) має у структурі 6 складів. Проте їхня кількість значно менша.

У “чен юй”, що складається з чотирьох складів-морфем, ці морфеми часто групуються по дві у формі антитези.

Деякі “чен юй” складаються з синонімічних морфем, наприклад:

zi yan zi yu – розмовляти з самим собою (морфеми “yan” та “yu” мають значення “мова”);

gai tou huan mian – “переробляти” (морфема “gai” означає “змінювати”, а “huan” – “замінити”);

bai yi bai shun – “бути повністю слухняним” (морфеми “yi” та “shun” мають значення “підкорятися”).

Інша частина “чен юй” складається з антонімічних морфем або ж морфем, що позначають протилежні явища:

ban xin ban yi – “ставитися з сумнівом” (морфема “xin” означає “вірити”, а “yi” – “сумніватися”);

yu wei jin yong – “використовувати стародавнє для служіння сучасності” (морфема “yu” означає “давній”, а “jin” – “сьогодні”).

Деякі “чен юй” складаються з двох пар морфем – антонімічної та синонімічної, наприклад:

sheng li si bie – “розлучатися назавжди” (морфеми “li” та “bie” означають “розлучатися”, “sheng” – “життя”, “si” – “смерть”);

tong gan gong ku – “бути разом у радості та у смутку” (морфеми “tong” і “gong” мають значення “разом”, “gan” – “солодкий”, “ku” – “гіркий”).

2) Цілісність значення.

Як відомо, найчастіше значення фразеологізму є цілісним, і “чен юй” не є винятком. Значення переважної більшості “чен юй” не є просто сумою значень морфем, що його складають, як це має місце у звичайних словосполученнях, лише весь “чен юй” цілком передає певне значення, у чому він подібний до слова. Ця особливість “чен юй” може створити додаткові труднощі в оволодінні їхнім значенням і вживанням. Наприклад, у виразі “*jing di shi wa*” можна легко простежити значення кожної морфеми і дослівно цей “чен юй” перекладається як “жаба на дні колодязя”, проте насправді цей вираз позначає людину з дуже малими знаннями, його можна співвіднести з російською приказкою “не видить дальше своего носа”.

3) Часте вживання слів та граматичних форм давньокитайської мови.

Значна кількість “чен юй” зберегли слова та значення слів, що існували в давньокитайській мові, тому значення слів у “чен юй” не можна розуміти так, як у сучасній китайській мові. Наприклад: “*us u shike*” – “незваний гість”. У даному виразі “su” не має властивого йому в сучасній мові значення “швидко”, а має значення “запрошувати”, що збереглося з часів давньокитайської мови; “*duan bing xiang ju*” – “зустрічатися у боротьбі обличчям до обличчя”. У даному “чен юй” “bing” не виражає значення “солдат, воїн” притаманного йому зараз, а має значення “зброя”, що збереглося з часів давньокитайської мови.

Багато виразів “чен юй” зберегли граматичні особливості давньокитайської мови. Так у виразах “*jing er yuan shi*” (“поважати, але триматися подалі”) та “*ping yi jin ren*” (“легко сходиться з людьми; бути комунікабельним”) слова “yuan” (“далекий”) та “jin” (“близький”) зберегли притаманну давньокитайській мові властивість прикметників вживатися у значенні дієслів.

Вирази “*wei li shi tu*” (“прагнути лише до матеріальної вигоди”), “*shi bu wo dai*” (“час не чекає”) зберегли синтаксичну структуру давньокитайської мови – додаток тут ставиться перед дієсловом. Якщо ж будувати ці вирази за правилами синтаксису сучасної китайської мови, то вони матимуть такий вигляд: “*wei tu li*” та “*shi bu dai wo*”.

Деякі дослідники називають “чен юй” скарбом давньокитайської мови у сучасній китайській мові, оскільки в них збереглася значна кількість слів та граматичних форм

давньокитайської мови. Крім того, саме ця особливість даного типу фразеологізмів зумовила те, що вживання “чен юй” надає мові серйозності, урочистості. Тому найбільш часто “чен юй” використовуються у високому стилі.

Як уже зазначалося, фразеологізмів типу “чен юй” у китайській мові дуже багато, з них близько 3000 є часто вживаними. За джерелом походження переважну більшість з них можна віднести до двох груп:

а) Ті, що були створені за часів функціонування сучасної китайської мови.

Таких виразів порівняно небагато, проте вони вживаються дуже часто, наприклад: *he ping gong chu* – “мирне співіснування”; *si li geng sheng* – “своїми силами”; *qiu tong cun yi* – “знаходити спільну мову, незважаючи на відмінності”.

б) Ті, що перейшли з давньокитайської мови. Їхня кількість значно більша і вони, в свою чергу, можуть мати один з двох шляхів походження:

1) “Чен юй”, що походять з давніх притч, оповідань, легенд, наприклад: “*Hu jia hu wei*”. Дослівно цей вираз можна перекласти так: “Лис хитрощами взяв силу тигра”. З ним пов’язана байка, яку ми знаходимо у книзі “Політика Воюючих царств”: “Якось тигр зібрався з’їсти лиса, лис йому й каже: “Тв не можеш їсти мене, оскільки бог призначив мене царем звірів. Якщо ти з’їси мене, то порушиши наказ Бога. А якщо не віриш мені, то йди слідом за мною й побачиш, що звірі як побачать мене, будуть утікати”. Тигр пішов за лисом і побачив, що всі звірі, як побачать їх, відразу втікають. Тигр подумав, що всі вони дійсно боялися лиса, він не знав, що насправді вони боялися його самого”. Зараз цей вираз означає “Творити зло, прикриваючись високими покровителями”. Ще приклади: “*Wang mei shi ke*” – дослівно перекладається “вгамувувати спрагу, дивлячись на сливу”. З цим виразом китайські дослідники також пов’язують байку часів Трьох Царств. “Князь держави Вей на ім’я Цао Цао вів свою армію у військовий похід. Вони йшли по дуже сухій місцевості, солдати дуже хотіли пити, проте не могли знайти води. Це почало підривати бойовий дух армії. Тоді Цао Цао знайшов вихід. Він показав вперед і сказав: “Там попереду є величезний сливовий сад, де багато стиглих слив, вони кислі на смак і можуть вгамувати спрагу”. Почувши це, солдати згадали смак сливи, від чого в них виділилася слина, і вони перестали відчувати спрагу. Таким чином Цао Цао вирішив цю проблему”. Згодом значення виразу “*Wang mei shi ke*” розширилося і зараз він має значення “Втішати себе ілюзіями”; вираз “*Lan yu chong shu*”, що дослівно можна перекласти як “Зайва флейта доповнює кількість”, також походить з притчі часів Воюючих царств: “Жив собі чоловік на ім’я Наньго. Він сам не вмів грати на флейті, проте, почувши, що цар набирає оркестр флейтистів, теж записався на службу в оркестр. Хоча він і не вмів грати, проте через те, що він був лише одним з 300 флейтистів, цього ніхто не помітив. Через деякий час старий цар помер. Його син успадкував трон. Новий цар також любив слухати флейту, проте він наказав, щоб музиканти грали йому не разом, а по черзі. Наньго, звичайно, не зміг би грати один і тому він поспішив зникнути”. Згодом вираз “*Lan yu chong shu*”, що походить з цієї байки почали вживати у значенні “Займати не своє місце”, “Дилетант, що потрапив до компанії спеціалістів” і є близьким до українського “Сідати не у свої сани”. Також цей вираз може використовуватись і для поганої речі, що знаходиться “для кількості” серед якісних речей і є близьким до російського “На безрыбье и рак рыба”.

2) “Чен юй”, що походять з творів давніх письменників, та часом видозмінені крилаті фрази.

Спадщина давньокитайської літератури дуже багата. Люди часто запам’ятовували найбільш влучні фрази з літературних творів, вживали їх у мовленні, згодом з них й утворилася велика кількість “чен юй”. Наприклад, вираз “*bei huan li he*”, що дослівно перекладається “горе, радість, розставання та зустріч” та вживається у мовленні в значенні “повороти долі”, походить з поезії відомого поета епохи Сун на ім’я Су Ші, який працював у найпопулярнішому на той час поетичному напрямі “Ци”. Ще один ідіоматичний вираз – “*ping shui xiang feng*” походить з вірша відомого поета епохи Тан на

ім'я Ван Бо. Перший ієрогліф цього виразу – “ring” – має значення “ряска”. А весь вираз дослівно можна перекласти як “ряска з ряскою зустрілися на воді”. Оскільки ряска завжди плаває за течією води, то цей “чен юй” вживається у значенні “випадково зустрілися”, “випадково познайомилися”.

Вираз “*wen gu shi xin*” походить з відомого трактату “Лунь Юй”, автором якого є Конфуцій. “*Wen*” має значення “впорядковувати”, “*gu*” має значення “знання, отримані в минулому”. А весь вираз “*wen gu shi xin*” має значення “повторюючи старе, пізнаєш нове” і є близьким за значенням до російського прислів'я “повторение – мать учения”.

“Лунь юй” є джерелом багатьох ідіоматичних виразів: ми наведемо ще один – “*ming sheng yan shun*”. Він походить із записаного в “Лунь Юй” висловлювання Конфуція про управління державою: “*Якщо справа не є доброю, то її важко пропагувати й контролювати, і через те вона не завершиться успіхом. А якщо справи не йдуть успішно, то ритуал не може розквітати, якщо ритуал не в розквіті, то система покарання не є справедливою, а якщо покарання є несправедливим, то народ не зможе бути слухняним. Тому, коли шляхетний чоловік робить якусь справу, він обов'язково має її пропагувати, а все, що пропагує, обов'язково має бути здатним зробити. Справа, яку він пропагує і робить, має бути справедливою*”. Зараз вираз – “*ming sheng yan shun*” вживається у значенні “з повним правом”, “маючи всі підстави”.

Розуміння джерел походження того чи іншого ідіоматичного виразу допоможе нам зрозуміти його значення. Адже, як уже зазначалося, значення “чен юй” у більшості випадків не є простою сумою значень його складових. Проте, з іншого боку, подвійне значення кожного з слів, що входять до складу “чен юй”, тісно пов'язане зі значенням усього виразу. І саме знання джерела та шляху походження ідіоматичного виразу допоможе досліднику зрозуміти значення виразу, знаючи первинне значення його складових частин.

Наприклад, уже згадуваний нами вираз “*xiong you cheng shu*” (“мати у голові готовий план”, “бути готовим до чогось”), якщо умовно “розкласти” його на частини, матиме значення: “у грудях є бамбук”. То чому ж “бамбук у грудях” означає “готовий план у голові”? Це стає зрозумілим, якщо дізнатися про джерело походження цього виразу. Він походить з оповідання, в якому розповідається, що в епоху Сун був художник на ім'я Вень Тун. Перед тим, як намалювати бамбук, він вже мав у серці його контури. Ми бачимо, що, тільки знаючи це оповідання можна зрозуміти, чому вираз, який дослівно перекладається “мати бамбук у грудях”, вживається у значенні “мати готовий план”.

Знання джерела походження виразів “чен юй” допоможе краще, повніше осягнути їх значення і вживати їх більш влучно.

Значення “чен юй”. Іноді значення ідіоматичного виразу “чен юй” є простою сумою значень слів, з яких він складається. Наприклад, пряме, дослівне, первісне значення виразу “*ji ghao cheng duo*” – “якщо збирати те, чого мало, то стане багато”. І дійсно, цей вираз і вживається у такому значенні та є подібним за значенням до російського прислів'я “Копейка рубль береже”. Так само дослівне, пряме значення виразу “*li bu cong xin*” – “сили не слухаються серця”. І вживається він у значенні “мати бажання щось зробити, але бути не в змозі”. Проте значення переважної більшості “чен юй” не є простою сумою значень слів, що його складають.

Китайські дослідники розрізняють такі види відношень між значеннями морфем, що складають “чен юй”, та тим цілісним значенням, у якому вживається весь вираз:

1.Значення “чен юй” є переносним значенням морфем, що його складають. Наприклад:
jing di shi wa Дослівно: “жаба на дні колодязя”. Оскільки, перебуваючи на дні колодязя, жаба може побачити тільки маленьку частину неба, то у переносному значенні цей вираз позначає людину з обмеженим світоглядом.

bu feng shuo ying Дослівно: “ловити вітер та ганятися за тінню”. Вживається у переносному значенні “діяти наосліп” або “говорити, не маючи підстав та доказів”.

guo he chai qiao Дослівно: “перейшовши річку, зламати міст”. Уживається для позначення “використати людину в своїх цілях і відкинути її вбік”, тобто позначення невдячності.

2. Морфеми, що складають “чен юй”, номінують або частину предмета, для позначення якого вживається весь вираз, або один з видів подібних предметів. Наприклад:

chuang ming ji jing Дослівно: “вікно прозоре, стіл чистий”. Уживається для позначення чисто прибраної кімнати. У цьому виразі “вікно” і “стіл” виражають значення “кімната”.

cu chu dan fan Дослівно: “простий чай і рідкий рис”. Уживається для позначення простої, нерізноманітної і низькоякісної їжі.

3. Значення виразу “чен юй”, як правило, не має прямого зв’язку зі значенням його складових частин, тому зрозуміти його можна лише знаючи джерело його походження та знаючи, у якому значенні він вживався раніше. Більшість виразів, що походять з давньокитайської мови, відносяться саме до цієї категорії. Їх значення пов’язане з оповіданнями, з яких походять ці вирази.

Вживання “чен юй”.

1) Граматична роль “чен юй”.

“Чен юй” – стійкий фразеологізм, тому його роль у реченні є такою самою, як у слова. “Чен юй” може виступати в реченні підметом, присудком, обставиною, означенням, додатком. Наприклад:

а) *Hai wai de shong guo ren shang qil you ye luo gui gen de su yuan.* – “Навіть ті китайці, що живуть за кордоном, мають бажання повернутися додому”. У даному реченні вираз “ye luo gui gen”, що має значення “повернутися додому”, виступає у ролі означення.

б) *Shi quan shi mei shi hen nan zuo dao de.* – “Досконалість – мета, якої важко досягти”. Вираз “shi quan shi mei”, що означає “досконалість”, виступає у ролі підмета.

Якщо “чен юй” граматично близький до слова, то постає питання, чи можна віднести той чи інший “чен юй” до тієї чи іншої “частини мови”. Китайські мовознавці відповідають: так, можна. Залежно від своїх граматичних ознак та властивостей, ідіоматичні вирази “чен юй” поділяються на два види: іменні та неіменні.

А. Іменні “чен юй”.

Граматичні функції іменного “чен юй” такі ж, як граматичні функції іменника або іменникового словосполучення. Такі вирази найчастіше позначають певний предмет або абстрактне поняття (так само, як і іменник). Наприклад: *bu su shi ke* – незваний гість, *jia chang bian fan* – звична справа, *kong shong lou ge* – ілюзія.

Іменні “чен юй” складають лише незначну частину всіх “чен юй” китайської мови. У реченні вони найчастіше виступають підметом, додатком, що є ще однією властивістю, що надає їм право зватися іменними.

Також необхідно звернути увагу на те, що деякі ідіоматичні вирази, хоча й мають значення предметності, що нібито робить їх іменними, проте можуть вживатись у реченні в ролі присудка, обставини, додатка. Це дає підстави все ж таки відносити їх до неіменних “чен юй”. Такі вирази найчастіше не можуть вживатись у реченні у ролі підмета або додатка. До них, наприклад, належать такі вирази: *dai tou dai nao* – дурень, дурний; *bing tian xue di* – суворі морози; зимова холоднеча; *cu xin da yi* – неухважність; необачність; необережність.

Б. Неіменні “чен юй”.

До цього виду належать дієслівні, прикметникові та прислівникові “чен юй”. Їхні граматичні функції відповідають граматичним функціям дієслова та прикметника. Вони виражають дію, якість або стан. Причиною того, що у китайській мові дієслівні і прикметникові ідіоматичні вирази розглядають як один вид, є те, що, на відміну від,

наприклад, української та російської мов, у китайській мові дієслова та прикметники мають дуже багато спільних функцій, їх дуже важко розділити. А ось розрізнити останні від іменників можна дуже чітко. Так само і з ідіоматичними виразами – дуже важко віднести той чи інший вираз лише до дієслівних чи лише до прикметникових, тому їх вирішено було об'єднати в одну категорію.

Неіменних “чен юй” досить велика кількість. У реченні вони можуть виступати присудком, додатком, обставиною, також можуть бути і означенням, але при цьому після “чен юй” необхідно вживати частку “de” (додавання до слова або словосполучення частки “de” робить це слово чи словосполучення означенням). Наприклад: *Ren men chuan liu bu xi de yong jin hui chang*. (“Люди нескінченим потоком заходили до зали засідань”). “Чен юй” *chuan liu bu xi* (“нескінченим потоком”) виступає обставиною.

Деякі “чен юй”, крім того, що можуть виступати у реченні в ролі певних його членів, можуть також утворювати самостійну частину складного речення. Цю властивість мають лише ті “чен юй”, що за своєю структурою подібні до речень. Наприклад: *zi yue zu suo* – час летить дуже швидко; *zong er yan shi* – взагалі, коротше кажучи.

2) Емоційне забарвлення “чен юй”.

Ідіоматичні вирази “чен юй” слід не тільки правильно вживати відповідно до значення, але й враховувати емоційне забарвлення, притаманне даному виразу. Так, наприклад, у реченні “*Bei jing ju xing wai guo ren chang shong guo ge da sai, hen duo xue sheng don qu zhi ruo wu*” – “У Пекіні проводяться змагання зі співу китайських пісень серед іноземців, дуже багато студентів злетілися, як мухи на мед”, вживання виразу “*qu shi ruo wu*” (“як мухи на мед”) буде некоректним, оскільки цей “чен юй”, як і його український відповідник, несе в собі негативне емоційне забарвлення. Більш коректним тут буде вживання словосполучення “*yong yue can jia*” – “брати активну участь”.

Отже, як і у звичайних словах, однією зі складових частин значення ідіоматичного виразу є його емоційно-оцінний компонент. Існують кілька причин, що можуть спричинити виникнення того чи іншого емоційного забарвлення “чен юй”.

Так, у деяких “чен юй” їхнє емоційне забарвлення пов'язане з джерелом походження, у деяких – з морфемами, що його складають (точніше – з емоційно-оцінним компонентом їх значення). Також існує дуже велика кількість виразів, які набули того чи іншого емоційного забарвлення поступово, у процесі вживання. Однією з найважливіших умов правильного вживання “чен юй” є чітке розрізнення їх емоційного забарвлення.

3) Синонімічні ідіоматичні вирази та їх вживання.

Абсолютних синонімів серед ідіоматичних виразів у китайській мові практично немає. Проте є дуже багато пар виразів, які є дуже близькими за значенням і відрізняються лише сферою вживання або емоційним забарвленням.

Відмінності між синонімічними “чен юй” можуть полягати у таких аспектах:

А. Різне емоційне забарвлення.

У китайській мові існують пари “чен юй”, що означають одне й те саме поняття, але вживання кожного з них показує різне емоційне ставлення мовця до цього поняття, явища або дії. Наприклад: *xiang ji xing shi* – *jian feng shi duo* – обидва ці вирази мають значення “діяти в залежності від ситуації”. Проте перший вираз не несе в собі емоційно-оцінного забарвлення, наприклад “*Wo shi xiang ji xing shi, gai zen me zuo jin zen me zuo*” – “Я дію згідно обставин, що потрібно, те й роблю”. А ось другий вираз несе в собі різко негативне емоційне забарвлення. Ще один приклад: *wu wei bu shi* – *wu suo bu shi* – обидва ці вирази можуть мати значення “немає місця, де не був би”. Проте перший вираз найчастіше вживається для позначення всебічної турботи і має позитивне емоційне забарвлення: “*Ta sui ran bu shi lao ren de qin sheng nii er, dan dui lao ren hai shi shao gu de wu wei bu shi*” – “Хоча вона не рідна донька старого, вона оточила його всебічною турботою”. А вираз “*wu suo bu shi*” найчастіше вживається для позначення поганих справ, має значення “не зупинятися ні перед чим” і несе в собі яскраво вира-

жене негативне емоційне забарвлення: “*Zhe xie di ren can sha lao bai xing, fen hui cun shuang, lue duo cai wu, wu suo bu shi*” – “Ці вороги вбивають людей, спалюють села, грабують майно, не зупиняючись ні перед чим”.

Б. Різний рівень інтенсивності явища, яке позначає даний вираз. Наприклад: *bu han er li* – *mao gu song ran* – обидва ці вирази мають значення “дуже злякатися”. Проте перший з виразів виражає менш сильний ступінь страху, а другий – значно більший. Так само „чен юй” *ruan nang xiu ge*” та *yi pin ru xi*” виражають значення “дуже бідний” і є еквівалентами українського фразеологізму “не мати ані гроша за душею” та російського “гол как сокол”, “ни кола ни двора”, “беден как церковная мышь”. Проте традиційно другий з виразів є сильнішим та яскравішим.

В. Різний спосіб уживання.

Подібні за значеннями ідіоматичні вирази “чен юй” можуть мати відмінності у сфері або способі вживання. Наприклад: *bian ti lin shang* – *ti wu wan fu* – обидва ці вирази мають значення “бути сильно пораненим” і є еквівалентами українського “живого місця не залишилося”. Проте другий вираз має й переносне вживання – його можна використати у значенні “повністю заперечити та відкинути чиюсь думку” і є у цьому випадку близьким до російського “быть разбитым в пух и прах”.

Вирази *tian rang shi bie*” та *jie ran bu tong*” мають практично тотожне значення – “сильно відрізнятись”. Проте перший з них є іменним “чен юй”, тому найчастіше виступає додатком і українською перекладається як “велика різниця”. А другий – неіменний “чен юй”, найчастіше виступає присудком чи означенням.

“Чен юй” – це одна з найпоширеніших фразеологічних одиниць китайської мови. Її особливостями є цілісність значення та часте вживання слів давньокитайської мови. Остання особливість пояснюється тим, що переважна більшість “чен юй” прийшла до нас з давньокитайської мови. Подібно до інших лексичних одиниць, “чен юй”, крім лексичного значення має свої граматичні властивості та може мати певне стилістичне й емоційне забарвлення, що є факторами, які необхідно враховувати при вживанні цього типу фразеологізмів.